

MAGYAR KURIR.

Bécs, Pénteken, November' 19dikén, 1824.

Spanyol Amerika.

Sokáig panaszkodtak a' közönséges levelek, hogy Perunak állapotjáról, vagy éppen semmi bizonyost se', vagy legalább csak felettébb szövevényes és egymásnak minden szempillantásban ellentmondó tudósításokat kaphatni. Mennyi bizontalant nem irtak csak az egy Generális Olanétának a' Royalistáktól lett elpártolásáról, vagy el nem pártolásáról! Csak most legelőbb adtak ki a' Buenos-Ayresi ujságveleket mind ezekről némelly felvilágosító magyarázatokat; mellyeket a' Londoni Stár Nov. 2-dikán hosszasan kiadott, 's a' mellyekből mi czekeket vehetjük ki röviden:

Az Olanéta' elpártolása csakugyan megvalóságosult végeztetre is; most már csak a' felett vetekednek a' közönséges írók, hogy mi indithatta őtet ezen lépésre, a' ki elejétől fogva jó Royalista gondolkodású embernek esmertette lenni magát. A' Buenos-Ayresi Argus nevű ujság azt mondja, hogy valamint a' Peruben vezérkedő Generálisok, La-Serna, Canterac, Valdez, és Olaneta között mind eddig uralkodott egyenetlenkedés, úgy különösen Olanétának a' Royalistáktól lett elpártolása is egyedül csak személyes dicsősség szomjúzásból 's nagyravágyásból vette eredetét: hanem a' mi különösen Olanétát illeti, ide járultak a' Vice-Királytól La-Sernától szenvedett sok féle bosszantatásai, a' mellyek, mint az Argus gondolja, addig főttek az Olanéta' kebelében 's őtet mind addig ingerlették a' bosszúállásra, míg ennek megszüntetésére 's enyhítésére nézve a' hozzá

legközelebb lévő Independens vezérrel Oberster Lanzával, a' ki Felső Peruban már régtől fogva Guerilla-hadat viselt a' Spanyolok ellen, egygyetértett 's véle összeszövetkezett, melly is olly veszedelmes lépés vala az ő előbbeni Vezértársaira 's az ő közös ügyekre nézve, hogy legrosszabb következtések származhatnak belőle, azokra nézve.

Mi módon történhetett, hogy Olanétának a' Republikánus Guerilla vezérrel Oberster Lanzával történt össze szövetkezése Generális Bolívarhoz Potosiból Truxillóba, Perunak egygyik végiről a' másikra, legalább 500 mértföldnyi távolságra, olly hamar eljuthasson, hogy már Májusban tudni hessen, 's hogy Bolívar ezen nevezetes történetről való tudósítását, mint tudya van olly hamar Truzillóból Bogotába a' Congressushoz elküldhessen, tudniillik azt a' tudósítását, melyben azt irta volt, hogy illy fordulás esvén a' dolgon, már így segítő seregekre sem leszen többé szüksége: ez az a' környülállás, melyről az Argus, mint mondja, még eddig semmi kielégítő felvilágosítás nem érkezett hozzá. Annyi kilátszik minden környülállásokból, hogy akár mi módon érkezett meg a' tudósítás Bolívarhoz olly hamar, az Olaneta és Lanza között való Szövetségnek Április elején kellett megkészenülni: ambár Olanéta azt nem előbb, hanem csak Junius' 20-kán tette Potosiból egy Proklamatio által közönségesé. Hosszasan leírja Olanéta ezen Proklamációjában az Anya Spanyol ország' politikai állapotját, 's a' maga La-Sernával, Canterackal

és Valdezzel való egyenetlenkedésének indító okait, azzal vádolván ezen Vezéreket, hogy a' lett volna a' plánumjok, hogy Perut a' magok' számára foglalják-el, 's úgy akartak, hogy Perú azon Vándor Spanyoloknak, kik a' Constitutzió eránt viseltető hajlandóságért hazájokból eltávozni kényszerítettének, Peru adjon meglepedésre való helyet.

Azon történetekről, melyek az Olanéta elpártolása után Felső Peruban előfordultak, ezeket mondja a' fent nevezett Buenos-Ayresi ujság: —

„Olanéta és Valdez már azon ponton állottak, hogy **összecsapjanak** és megverekedjenek, midőn azoközben Olanéta a' maga hadi szállását hirtelen megváltoztatván azt **Junius' 28-kán** Potosiból Tarijába tette által: a' hova minden felvehető és elszállítható tulajdonát is seregével együtt elvitte.

„Ő (Olanéta) Felső Perunak-vidékeit nagyon jól esmervén, 's néki az Ország' külömb-külobb részein sok fele esmeretiségei, **összecsatolódásai** lévén, ezek néki az olly nemű hadakozásban, a' milyent most ő folytat és a' mely apró hadakozásnak, aproság **összecsapásnak** nevezetik, nagy hasznára 's könnyebbségére szolgálhatnak: az ő ellenségeknek pedig sok akadályt tehetnek, a' ki még csak eleséget is nagy bajjal szerkeztethet össze seregei' számára, mint hogy az Olanéta Szövetséges társa Oberst Lanza, mint nagy Guerilla, az országban minden közösülési utakat jól esmervén, ezeket a' Valdez' szállítványai előtt mind el fogja zárni.

„A' Perú másik végén, vagy a' Columbia felé nyúló tartományokban vezérkedő **Royalista Generalis Canterac** se' kisebb terhekkel küszködik. A' Sierrasi vagy a' hegyes vidéki lakosokhoz **fenyegetődző** proklamációkat bocsátott vala, azért, hogy ezek az **Independenseknek**, **Republikánus Guerilla** bándáinak, magoknál menedék

helyet engedtek, 's őket magokhoz befogadván hozzájuk **segedelemmel** viseltettek: de nem lett **fenyegetődzéseinek** semmi fogantaja. Ezen **Independens Guerilláknak** is külömb-külobb ajánlásokat tett ezen **Fővezér Canterac**, hogy őket a' **Republika' ügyétől** a' **Royalisták' részére** viszatéríthesse: de ezek is **viszszavetették** az ő ajánlásait. Már most pedig, kivált azolta, hogy **La-Serna** a' **Vice-Királyságról** lemondott, a' **hadakozásnak** egész terhe ezen **Generalison** **Canteracon** fekszik, a' ki maga személyesen, egy időtől fogva 7000 emberekkel a' **Jaujai** hegyek között táborozott, ott várván-el **Bolivárnak** további mozdulásait, melyeket a' **Libertádor** a' **tengerrel** szomszédos vidékekről ellene tenni készült, 's a' ki, mint hitolezen irattatik, illy plánum szerént kezdette-el újabb hadi fordulásait: —

„Az ő előmenő seregével **Generalis Sucre** az **Andeshegyek** mellé **fenyomulván**, ezeknek mentiben vagy **hosszszabaa** nyomult előre, és **Junius' 14-dik** napján **17 mérföldnyire** állott azon **Jaujai völgytől**, a' hol magát **Canterac** megfészkelte és körül sántzolta vala. A' **második** csoport, a' mely **Lim** a felé nyomult, csupa **lovasságból** állott, **Generalis Miller** által vezéreltetett. Ezt **2000** emberekre teszték. **Bolívar** maga olly közép úton vitte a' két előbbeni csapatok után a' tartalék sereget, hogy ha kívántatni fog, akár mellyiknek segítségére siethessen.“

Azt a' tudósítást, melyet a' **mult** **Keddi** ujságunkban, **Spanyol Amerika'** czikkelye alatt arról közöltünk, hogy **Bolívar** feljebb leírt mozdulásainak **győzedelmeskedés** lett volna a' vége, **Delaware** nevű **Brigg Columbiának** **Santa Marta** nevű kikötőhelyéből vitte-el **Philadelphíába** is, **Északi Amerikába**: de mint nagyon **külonost** úgy jegyzik - meg, hogy **némelly más**

Északi Amerikai újságírók, a kik ugyan azon külfölből mondják hogy vették tudósításukat, a' Royalistákat győzedelmeskedetik, és Canterraeról írják, hogy a' csapatban elesett volna. A' Kurir azt jegyzimég ezen bizonytalan tudósításra nézve, hogy legbölcsebben cselekszik az az Olvasó, a' ki sem a' Republikánusok sem a' Royalisták győzedelmének hitelt nem ad addig, míg a' bizonyos tudósítás el nem érkezik.

A' Bogotai újságban az íratik Aug. 22-kén, hogy Limának kikötőhelyében a' Spanyol Királyi őrző seregnél, név szerént egy Arequipai és egy Infante Regementje béli Batalionnál özszeesküvés ütött volna ki, melynek következtében 37 emberek meglővették, 100-zan pedig elbocsáttak a' szolgálatból.

A' Buenos-Ayrosi Argus egy tudósítást közölt Chiliből, a' melly szerént ott zürzavarosan folynak a' környüllások. Az addig volt Direktor Gónerális Freyre, a' ki O-Higginst megbuktatta volt, olly nyilatkoztatással, hogy ő ezen Státus' alkotmányának kormányozására továbbnem alkalmatos, Julius' 19-dikén letette a' Direktorságot: hanem a' Senatus nem fogadtal az ő lemondását, melyre Freyre úgy nyilatkoztatta ki magát, hogy ha szintén a' kormány mellett kell is maradnia, csak a' Respublika' armádájának fő vezérlését fogja megtartani. Mint hogy azonközben a' maga lemondásának azt az okát mondta Freyre, hogy Chilinek Constitúziójában olly cikkelyek is találatnának, mellyek ötet a' Direktori hivatalnak folytatásában akadályoztatnák, ezen tekintetből olly kérdést terjesztetett a' Senatus a' Ministerek által, hogy nyilatkoztatná ki, mellyek legyenek a' Constitúciónak ezen Cikkelyei? A' Ministerek úgy felelték a' Senatusnak, hogy ők nem tartják szükséges-

nek illy kérdést tenni a' Direktor' elejibe, mint hogy ők magok is úgy ítélték, hogy a' Constitúciónak nem csalt némely cikkelyei hibások, hanem hogy az egész Constitúció semmit sem ér. A' Senatus már most szükségesnek látta hathatósabb eszközökhöz nyulni. A' népnek egy részét őrsze hívatta, hogy váloszszon Normányozót. A' voksok többsége valami Fuente-cilla nevű emberre esett, a' ki azután nagyobb népgyűlést hirdtetett egy Direktornak választására, a' melly gyűlésnek határozása úgy ütött ki, hogy ismét Gónerális Freyre legyen a' Direktor: hanem egyszersmind az is meghatározatott, hogy a' mostani Constitúció, a' melly 1823-ban vétetett vala bé, s a' melly ellen Freyre panaszolkodott egészen töröltessék el, s az 1818-dik béli vétetessék vizgálat s ha szükségesnek találatik jobbitás alá.

P r u s s z s z i a.

Végezte azon tiszti Felvilágosításnak, mellyet a' Prusszus Országlószék a' Burschoknak egygyesületekről az újabb Aktákból közönségesse tétetett, s melly a' közelebbi M. Kurirban felbemáradott: —

„Eppen o' vala az a' tekintet, a' melyre nézve 1820-ban és 1821-ben a' Burschság ismét felállitatott; a' mint is hogy, mint az Akták bizonyítják, az annak visszaállitására való plánum főképpen azon Német és szomszéd országok gyáva politikai bünösöktől vette származását, a' kik vagy már árulási bünhődésért halálra ítéltettek, vagy pedig hasonló bünhődésért a' Biráknak kezekbe adattatván az ezektől reájok kimondandó ítéletet tömlőtülken várják, avvagy végre a' kik hazájokból gyalázatosan elszöktek; nevezetesen pedig a' Kurschi özszezülekezés Dresdában (1820-ban) egészen ezen bünös föltől vette volt származását s ezek által kormányoztatott. E' volt az oka, hogy

ez az úgy nevezett Burschok' Conventje részint egy Felség árulási titkos özsze- szövötkezésnek már most a' halálra kereső Ítélszék tornácza előtt álló tagjaiból, részint olly gyenge, gyáva, fennhéjázó emberekből állott, a' kik azon emberek által csábítottak-el, kiknek mesterkedéseik rajtok ugyan akkor erőt vettek volt, de a' mély gyengeségeiket ők most bándóással szégyenlik, 's a' kiktől lett elcsábítatást ők, ha a' Haza' atyjának kegyelmessége őket attól meg nem mentette volna, holtok' napjáig tartó gyalázzattal és inséggel fizették volna.

A' Dresdói Bursch - Conventnek a' Felségárulásért vagy az árulási özsze- szövötkezésben való részesülésért mostan halálra kereső Visgálat alatt lévő tagjai közé tartoznak különösen azon Burschi Conventnek Orátora a' feljebb említett híres Wessehofft Robert, annak két írodé- akjai Fischer Stanisló és Haase Károly, 's az úgy nevezett Clemen, Müller, Van- der-Lanken, Lauber, Kolb, Gracter, 's a' Burschság' védelmére készítettett híres írásnak szerzője Herbst Ferdinand. Hasonló elementumokból állottak az azután- ni két Bursch-Conventek is; ezek is a' Fel- ségárulási özszeszövötkezésnek gyalázatos állorzás kormányozása alá tartoztak, 's részint ezekből részint olly fiatal emberekből állottak, kik a' másod rendű egygye- sületekben, Clubokban és egyéb Burschi gyülekezetekben, a' hamis Philosophia' té- velygő tudományai 's a' vissza fordult poli- tika, 's különösen a' közönséges Státusok' törvényének csalfa magyarázatja, 's az úgy nevezett Demegogia (Volksthum) által, lassanlassan egy tévelygésből másra ve- zérlődtek, a' végre, hogy illy módon an- nak a' Felségáruló titkos Szövetségnek tagjaivá érlelődjének. Hasonló tévelyési tudományok és Sophismak, hamisokosko- dások terjesztettek-el több rendbeli írások és tanítások által, melyek közzül a' Lu-

denét, Fritsét, Troxlerét, Jahnét, 's má- sokét annyival is szükségesebb megnevez- ni, hogy ezek ellen már a' Visgálat foly- tattatik és ezeknek írásaik a' titkos egy- egyesületekben Aktaileképpen használtattak.

„Az elcsábítottak, a' tévelygő írások által felemeltetett elméjü, 's mind nagyobb- nagyobb tévelygésre jutott fiatal emberek közé tartoznak: a' Streitbergi Burschi gyü- lésből 1821-ben a' Convent két írodéak- jai Sprewitz és Eisenmann, 's Bonga, Hil- debrand, Fischer, Haase, és Herr; továb- bá az Oldenvaldi Conventből, 1822-ben, ennek Orátora Demme Hermann, a' két írodéakjai Willer és Landfermann, 's Brecht, Beyer és Ritter Deputátusok, a' kik mint a' Felség-árulási titkos Szövet- ségnek megvallott és meggyőzetett tagjai, mindnyájan a' halálra kerestettek foghá- zában várják a' Birói ítéletet, és meg- vallották, hogy ezen nagy bűnöknek el- követésére legfőbbképpen a' Burschság ál- tal vétettek, melyre nézve már most bándóással átkozódnak azért hogy abban ré- szesültek.

„Mind ezek a' polgári csendességre és rendre 's az Akadémiai ifjúságra nézve is annyival veszedelmesebbek a' Bursch-egy- egyesületekre nézve pedig annyival gyalá- zatosabbak, hogy Aktaileképpen kivilágo- sodott, hogy az a' titkos Szövetség, mely- nek lázszasztó kormányozása alatt a' Bursch- ság, mint annak vak és akarát nélkülvaló mívszere úgy állott, részéről maga is egy külső országon találtató, több nemzetek- beli leghíresebb személyeknek Szövetségé- től függött, attól a' Szövetségtől, a' mely több esztendőnk olta a' Revolúciónak vis- zatérettetésére 's nagyobb kiterjesztésére ezélt, 's minden ennek elhozására szol- gálható eszközöket elpróbált; mely a' Pié- monti, Nápolyi, és Spanyol országi revo- lúciókban, valamint szintén egyéb maga- nos támadásokban is, munkásan részesült, 's ezeket tovább is kiterjeszteni nyugvá-

nélkül iparkodott, 's kiváltképpen néhány eszlendők oltá Német Országot 's a' Német Universitásokat is a' maga megvetésre méltó vétkes iparkodásának tárgyává változtotta 's ezen revolúziót, mint az Aktakból kitetszik, vérontáson 's terroris muson akarta elkezdni. Eppen ezen Szövetségtől a' melly tudniillik a' külső rebelliókban olly nagy részt vett, nem csak Német országban organizálódott a' Felségárusítás az elsőbnek principiumaival meg egygyezőleg és olly módon, hogy még az ő egymásközt való megismerési jeleik is mind kettőjöknel megegyyeztek, 's ekképpen a' Burschi egyesületeket minden módon előmozdítani iparkodtak, hanem még egy ennél mélyebb titkos összecsatolódáson is iparkodtak, a' mellynek homályos és bűnös nyomaira az Országlószéknek szemeskedése már most hasonlóképpen reájok akadott. —

„Minckutánna a' Burschság' tulajdonképpen való határozatásáról 's más titkos árusító Szövetségektől való függéséről illy hűséges és az Aktákkal megegyező kimagyaráztatása előadatott, most már a' leszen szent kötelességünk, hogy az Akadémiai ifjúságot arra figyelmetessé tegyük, hogy az ember, ha egyszer a' Virtus' principiumait, a' melly tölle legelőbb is igazságot kíván, elhagyja és magát hazugságra adja, melly könnyen a' legnagyobb gonoszságok' örvényébe eshetik, 's olly állatásoknak adhat hitelt, mellyektől ő legnagyobb mértékben undorodott volna, ha csak az első hibás lépésre reávéteni nem engedte volna magát.

„Illy hibás lépés a' tanuló ifjúnak valamelly titkos és törvénytelen megtiltott társaságba való belépése. Ezen lépéssel legközelebből összecsatolódva van azon közönségesen tett ígéretnek megszegése, mellyel az ember magát a' Tiszti harok előtt arra ajánlotta, hogy az efféle összecsatolódásoktól ezentúl magát meg

fogja tartóztatni. Azon eszlelő okoskodások mellyek által az ezen társaságokban való részesülés a' Vizsgálódásokban tagadtatik avvegy mentődik, innét veszik a' magok eszabító színciket. E' nyitja-meg azután a' reábeszélődsre való utat, mint ha éppen a' hamis vallástételek avvegy éppen az esküvés' megszegése, megongedtetett dolgok volnának, mihellyest arra szükségesek, hogy az összecsatolódásoknak titkaik 's azoknak célzásaik el ne árultassanak. A' titkos társaságoknak ezen már régen meg volt principiumaik könnyebbé tették a' Burschságnak 's az ő erköltsiséggel ellenkező célzásainak támadását és elterjedését is, még pedig annyival fogatosabban, hogy emé' legmegvetnivalóbb maximum, a' Burschág' tagjainak, mint Virtus' parancsolatai úgy magasztaltattak. Mint hogy az Akták' bizonyítása szerint a' Burschág' titkos összecsatolódásai nem kisebb dolgot főztek, mint azt a' plánumot, hogy Német Ország' Constitúzióját miképpen lehessen felfordítani, 's e végre a' nép között a' fennálló Országlószékek' eránt megalégedelenséget, a' Szövetség' tagjai ellen titkos gyilkosságot, a' Szövetségnek esmeretlen fejei eránt vak engedelmességet, az Országlásnak tett esküvés' megtartására nem köteleztetést, az azoknak le tett esküvés' megszegésének szabadságát, 's a' ravaszságot, hazugságot, és a' minden egyéb józan erköltsel és vallással ellenkező eszközöket, mint szabad és érdemes dolgokat úgy jóvállották, a' végre, hogy a' vissza fordult állatásokat a' magok felekezeteik között közönségesse tessék, 's minden lehető úton módokon, kiváltképpen az Universitásokon, elterjeszthessék. Soha nem mérészetek volna illy principiumokkal elő állani 's ezeket a' tanulóknak jóvállani, 's tölle azt kívánni, hogy ezen józan okossággal, religioval 's polgári törvényekkel általjában ellenkező hamis okoskodásokat bevegylt, ha csak

már előre tudva nem lett volna az, hogy ugyan ezen okoskodások már a régibb titkos gyülekezetekben és Szövetségben az Univerzításokon, ha nem éppen illy veszedelmes erányozással is, már beszívottak 's bevéttettek volt. Erre nézve a 'Szövetség' titkos fejei annál bizonyosabban számot tartottak ahhoz, hogy a magok undorodást érdemlő princípiumaikat a Bursch-ság által az Akadémiai ifjak között annál jobban elterjeszthetik, mennél jobban ezen ifjuság az igazság' szeretetétől elszoktatódván, a maga előítéletéiért 's indulataiért dicsértetni, vagy sőt inkább magát mind ezek által a virtusban 's közönséges érdekekben még megerősítettetni tarthatná, érezhetné. Ezen eszközök által munkálódhattak ezen öszszeszövetkezésnek felső osztályai az alsóbbakra, a titkos Szövetség az elágazásokra, 's ezek ismét a magok tagjaik által, kik a közönséges Bursch-ságban elszolva voltak, minden részeseülők-re, 's így terjeszthették ki tudományaikat naponként jobban-jobban.

„Melly plánumosan folytatták ezen munkát, hogyan nyertették meg a fennrebbedő 's megromlott gondolkodású fejek, a végre, hogy az Akadémiai ifjuság a fényes és czifra előadások által a megvakító czélzásokra, mellyekben az Egyenlőségről, Szabadságról 's a Egységről való képzelődések pompáskodtak „reávéttethetése 's fánátizálódják 's az ifjak között a hamis okoskodásokkal telyes írások az Olvasó társaságoknak segedelmével elterjesztődjenek, 's a fejek enthusiaszmussal tele töltetessenek, a melly könyvelt, ámbár ezen ifjaknak érthetetlenek valának, de még is elég tűz találtatott benne arra, hogy a politikai tárgyakban tanulatlan, de a hamis okoskodások 's elmés mondások által felhevítettett ifjuságot meggyujtsák 's illy módon abban vak fanatismust gerjeszsenek. Az Aktákban mind ezekről éppen olly környülállásos mint nyilvánosa-

gos bizonyító írások és vallástételek találtak.

„Mind ezekből a vizsgálódásokból nyilván kitészik az, hogy a volt a planum, hogy az Akadémiai ifjuságból a fejedelem, Haza, és Constitútzió eránt való minden hajlandóság kioltattassék, belejék minden fennálló intézetek eránt nagygyűléség oltattassék, előttök minden fennálló Országlasoknak és Constitútzióknak felfordítása, mint igen kívánatos sőt szükséges dolog dicsértessék, 's az a bolond tévelygés, hogy az Akadémiai ifjuság' hivattása a volna, hogy a Statusokat megjobbítsa, a fánatismussáig magasztaltassék, röviden szölván, hogy ezen ifjuságnak gondolkodása és princípiumai olly módon kimiveltenessek, hogy az, egy csupa áruló és minden erőszakos utakat módokat jólmak tartó titkos és revolútziós Szövetségnek közvetlen befolyása alatt ennek munkás műszerévé váljon a minden Felségárulási czélzások' végrehajtására.

„Ha már egy illy planum, ha bár elhalgatjuk is annak underítő bünös voltát, még is minden okos ember előtt képtelennek és nevetségesnek látszik lenni, és Német ország az illyen esztelen ideák miatt semmi veszedelemtől nem félhet is, mindazáltal az a lélek melly az Akadémiai ifjuságnak egy jó nagy részét elöglalta, 's még jobban is kiterjeszkedett volna, ha elejébe jó idején gát nem tétetett volna, minden esetben felettebb sajnálásra és szánakozásra méltó: mint hogy a Régens ezen ifjak közzül fogja jövendőben a Vallásnak és Erköltsöknek tanítóit, a Birákat 's a Státusnak egyéb tisztjeit választani, a kikbe ő csak úgy helyeztetheti bizodalját, ha ő benne józan gondolkodást, igaz erköltsi törvényes tudományt és princípiumokat tehet-fel. Hogyan cselekedheti pedig ezt a Régens, ha példak találtatnak, hogy azok között kik közzül szolgáljait választani akarja, sok olyanok vagynak,

Iők az Isten és Státus eránt való kötelességeket semminek tartják, mihellyest a Státusról, a Constitútzioról, a polgári engedelmességről, az alattvalói kötelességekről, a törvént és Constitúziót illető tisztelet-ről való gondolkodásaikban, a magok eszmélődéseikkel és Felségarulási célzásaikkal összcütköznek.

„Erre nézve a bölts Országlószekeknek erre a szomorú jelenetre függesztett atyai kegyelme éppen olly tiszteletre méltó, mint az az ő elökéltt akarajok, hogy egy társaságot, melynek illy veszedelmes principiumai vagynak, s a melly legalább a mi az ő akarajjan áll, a népre és Országlószekekre leg nagyobb veszedelmeket kívanna harítani, gyökerestől kírthassanak, igasságos és bölcs, s minden gondolkozó alattvalók által elegendő haladatossággal nem magasztaltathatik.

„Különösen az Akadémiai ifjúságnak leg-szentebb kötelessége, hogy az Országlószekeknek ezen valódi akaratajokat legnél-lyebb haladatossággal tisztelje. Csak ennek boldogságára ezélez ez által az atyai gondoskodás. Ezen ifjúságnak meg kell s meg is fog ő arról gyözzetnetni, hogy minden tagjának mostani és jöendő szeren-eseje az ő törvényes gondolkodásától függ, hogy ezen gondolkodás a Burschag s egyéb titkos társaságok határozásaival s principiumaival együtt fenn nem állhat, és hogy a titkos társaságoknak s különösen a Burschi-összcusatolódásoknak az Universitasokon lejendő tellyes kírthatások után fog azokban a csendesség, rend, s az Akadémiai ifjúsághoz való telyes bizo-dalom vissza térni. Melly igen szíven fe-lkügyek az Országlószekeknek az, hogy ezen időpontot lehetséges hamarsággal elhoz-hassa, bizonyítják ezt azok az utak-módok, eszközök, rendelések, s azon felbeszaka-dás nélkülyvaló figyelmezés, mellyeket ő

egy olly tárgynak kieszközlésére fordít, a melynek fontossága minden előtelet nél-kül való embernek szemébe tűnik.

„Tellyes bizodalommal lehet tehát elő-re látni, hogy az Akadémiai ifjúság ezen atyai ezézzást haladással megesméri s megismerését eselekedettel is meg fogja bizonyítani. Ő arra, a mit a maga álla-sának pontján által nem lathatott, már most az Altkak szerént megtanittatván, leg-elevenebb undorodást fog azon akár melly oldaláról, akár ezézzásaira, akár eszköze-ire nézve tekintessék, minden képpen meg-vetést érdemlő társaság eránt érezni; ő ab-ban a veszedelemnek és szerencsétlenség-nek azon örvényeit fogja szemlélni, a mellyekbe őtet esmeretlen két-szin fejekt akartak taszítani, s a mellyekből őtet az Országlószek valódi eszközei és figyelmo-mentették meg.

„Meghatározott módon fel lehet előre tennünk, hogy a jelenlévő nyilatkozatá-sok által mindenek megtanittatván, az, a kinek az ő belső csendessége, mostani és jöendőbeli boldogsága, önn becsülete s a hozzátartozóknak boldogsága szívea fek-szik, a ki magát arra méltónak akarja mutatni, hogy húséges és törvényes gon-dolkodású, a törvények eránt engedelmes s a Kírály és Haza eránt húséges ember-nek tartattassék, és a mind ezeken a vir-tusokon fundáltatott becsültetést megérde-melje, az, mostantól fogvást nem csak a Burschag ról és mind azokról a tit-kos és megtiltatott egyesületekről, a mellyekben ő eddig lehetett vagy még most is lehet, egészszen és általjában lemond-jon, hanem mindent elkerüljön, a mi ő eránta olly gyanút gerjeszthetne, hogy ő ezen egyesületekkel még valamelly kö-zeli vagy távoli összcusatolódásban állhat-na, vagy pedig még ezeknek principiumaik-kal egygyetértene.“

Skotziában Kirkmuilhillben nevezetes kotyavetye tartatott October' 14-dik napján. Egy familiának, melynek külömb-külömb ágai Draffanban 500 esztendőik oltalakván, most kihaltak, 's az ezen régi familiából való utolsó embernek maradványai, a' mellyek ezen familiában régtől fogva fiuról fiura, leányról leányra maradtak, 's nagy szorgalmatossággal egész mostanig gondjok viseltetett, most elkotyavetyéltetvén, sok féle régi időbéli módi ruhák 's egyebek fordultak elé, mellyek csak a' magok különössegeikért is nagy árron vásároltattak-meg, annyival is inkább, hogy nagyon sok olly emberek gyűltek össze, a' kik ezen régiségeket mint újságokat úgy nézték, 's ritkaságnak okáért vásárolták.

A' megjegyzést érdemlőbb portékák között találtattak: egy olly óra, a' melly ez előtt 160 esztendőikkel készült, most is jól jár, és a' napok' számát is mutatja hónaponként. Három ruha-tartó ládák, a' millyenek 170 esztendőiknek előtte szokásban voltak; 40 mejjre-valók (lajblik; Westéik) ugyan azon időbéliék. Különösen kaptak a' vásárlók 8' nagyon régi Bibliákon 's egy palatza Jamaikai Rumon. 62 Sipka (Süveg) 1620 esztendőbéli, 's nagyon sok régi módi kaputok, frakok 's egyebek — 's mind ezekből most újjabban meggyőzhetőek magokat mind a' vásárlók, mind pedig csak a' néző jelenlők affelől, hogy a' nap alatt semmi új nintsen, és hogy sok, a' mi ujjnak tartunk már régebben is. módiban vagy szokásban volt.

Pestről Nov. 15-dik napján:

Ezen hónap 6-ikán a' Pesti Universitas nagy palotájában a' Tanító Uraknak, számos Akademiкусoknak, 's igen diszes gyülekezetnek jelenlétében Tekint. Tudós Bene Ferencz Úr, most az Orvosi Kar Directori Helytartója, 's külömben nagy érdemű 's hírvű Professor Úr tartott magasztaló beszédet néhai Nagyságos Pfisterer András Urra, Magyar Országai Fő Orvosra, mellyben annak hivatalbeli érdemeit ékesen elő adta, 's mint férjnek és atyának jeles tulajdonságait is dicséretesen magemlítette. Kiváltképpen való figyelmet gerjesztett egy Országos Fő Orvos Tisztének előadásával: de általjában is a' beszéd igen fontos volt, 's mellő egy nagy Tudóshoz, és illy szép tudós gyülekezéthez.

Ezer dajé 1 j.

Felvintzről Erdélyből, 1824-ben.

A' Jóltevő Kereszténység jeles példáját mutatta Felvintzi Posta Mesterné Kováts Rosália asszony a' midőn a' Felvintzi Románo Catholicum több esztendőiktől fogva pusztán minden kerítés nélkül álló Templomát, tulajdon költségén 1821-ben békerítettte, 's több azon Sz. Templomhoz mutatandó adakozásai mellett 1824-ben és egy két mázsás Harangot öntetett tulajdon költségén mely két rendbeli adakozása 800 Rforintokra menvén, áldásbékesség az ily' Jóltevő Keresztény Asszonynak.